

Regeringen
Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Svar på remiss av Naturvårdsverkets redovisning för åtgärder för minskad nedskräpning, M2016/02523Ke

Ale kommun avger följande svar på remiss av Naturvårdsverkets redovisning för åtgärder för minskad nedskräpning.

Sammanfattning

Ale kommun delar bedömningen att det på vissa platser finns stora problem förorsakade av nedskräpning och att inte minst ägare av drabbade fastigheter behöver stöd från samhället i att komma till rätta med problemet. Kommunen är dock av uppfattningen att väsentliga delar av Naturvårdsverkets förslag riskerar att bli kontraproduktiva och leda till ökad nedskräpning. Kommunen avstyrker därför stora delar av verkets förslag.

Kommunen önskar

- en kraftig nationell satsning med mål att minska nedskräpningen,
- en administrativ sanktionsavgift mot nedskräpning som även omfattar idag inte straffsanktionerade handlingar jämte kompletterande övervakning och
- en utvidgning av den kommunala kompetensen i fråga om att få lämna stöd till fastighetsägare som är drabbade av nedskräpning på grund av allemansrätten.

Kommunens synpunkter på detaljerna i Naturvårdsverkets redovisning framgår nedan.

Nedskräpningsbotens styreffekt

Förbudet mot nedskräpning i 15 kap 26 § miljöbalken är genom balkens 29 kapitel straffsanktionerat med undantag för gärning som är ringa.

Kommunen delar uppfattningen att nedskräpning genom att kasta enstaka fimpar, kassakvitton och annat småskräp, som idag inte torde vara straffsanktionerat, tillsammans med annat småskräp skapar en stor del av den nedskräpning som leder till otrivsel för allmänheten och onödiga kostnader för städning för bl a fastighetsägare och kommuner. Kommunen förordar därför att all nedskräpning, även ringa, ska omfattas av en sanktionsbestämmelse och att det införs en administrativ sanktion med högre belopp än dagens böter och en alternativ övervakning som inte behöver utföras av polismyndigheten. Avsikten är inte primärt att få in sanktionsavgifter, utan att få till stånd en ändrad attityd hos de individer som nonchalant slänger skräp omkring sig. För att en

sanktionsavgift ska ha denna verkan krävs enligt kommunens mening att det finns en fungerande övervakning. Det finns exempel internationellt på att sanktioner skapar ett minimalt nedskräpat samhälle. Kommunen är av uppfattningen att lagstiftaren måste välja mellan ett samhälle utan sanktioner för småförseelser eller ett icke nedskräpat samhälle. Om lagstiftaren väljer det första samhället anser kommunen att staten bör ta konsekvenserna och inte utöka kommunernas ansvar och kostnader.

Nationellt förebyggande arbete

Naturvårdsverket anser att nationellt förebyggandearbete i dagsläget är säkerställt i den omfattning som behövs. Kommunen delar inte denna uppfattning och förstår inte, om verkets slutsats är korrekt, varför nedskräpning i så fall är ett sådant problem att kommunerna genom lag ska åläggas en omfattande städskyldighet.

För att komma till rätta med det problem nedskräpning innebär i form av otrivsel för allmänheten och ekonomisk skada för bl a fastighetsägare och kommuner, är kommunen av uppfattningen att det är väsentligt att ett förebyggande arbete mot nedskräpning genomförs på nationell nivå med syfte att i samhället genomföra en attitydförändring till nedskräpning. Det gäller att få individer att sluta lämna skräp efter sig på fel ställen. Ett sådant arbete bör naturligtvis genomföras i samverkan med lokalsamhället, i form av bl a kommuner, företag, föreningar och skolor.

Finansieringsformer eller åtgärder för omhändertagande av marint skräp

Skräp som flyter i land utefter våra kuster intar en särställning, eftersom nedskräpningen ofta sker på internationellt vatten eller i en kommun, men flyter i land i en annan kommun. Huvuddelen av nedskräpningen går inte att komma till rätta med lokalt. Kommunen tillstyrker Naturvårdsverkets förslag till satsning på Bohuskusten som särskilt drabbad kuststräcka, men anser att staten bör ta fullt ansvar för finansiering av städning av stränder utefter kusterna, eftersom det endast är staten som har möjlighet att övervaka nedskräpningen till sjöss och att förhandla fram nödvändiga förbud mot nedskräpning till havs.

Gaturenhållningslagen

Kommunen tillstyrker att det görs en totalöversyn av lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning (gaturenhållningslagen).

Kommunen avstyrker remisshandlingens förslag till ändringar i gaturenhållningslagen.

Allemansrätten medför både rättigheter och skyldigheter. Rätten att röra sig på annans mark, innebär naturligtvis även en skyldighet att inte genom nedskräpning skada markägaren eller skapa otrivsel. Kommunen anser att åtgärder mot nedskräpning främst bör ske genom att få människor att sluta skräpa ner, inte genom att lägga på kommunerna en omöjlig städuppgift. Kommunen är av uppfattningen att detta bör ske genom utbildning och upplysning, men även genom sanktioner mot de individer som missbrukar allemansrätten.

Om det finns behov av att ålägga kommunerna att ta hänsyn till växt- och djurliv samt naturmiljön vid skötseln av kommunala anläggningar, har kommunen inte någon invändning emot att en kommun i 2 § åläggs att ta sådan hänsyn, om detta hänsynstagande läggs in i lagtexten tillsammans med trevnad, framkomlighet och trafiksäkerhet. Remissförslagets förslag till 2 § innebär enligt kommunens mening en onödig oklarhet i hur prioriteringen ska göras mellan naturintressen å ena sidan och trevnad, framkomlighet och trafiksäkerhet å andra sidan, vilka emellanåt är omöjliga att förena.

Enligt gällande lydelse av 4 § gaturenhållningslagen finns en skyldighet att i vissa fall återställa en plats som har skräpats ned eller annars osnyggats. Naturvårdsverkets förslag, sid 52, till ny lydelse av 4 § innebär avsevärt utökade skyldigheter för kommunerna, i princip en skyldighet att vidta åtgärder för att uppnå vissa mål på all allemansrättsligt tillgänglig mark för vilken inte någon annan har skyldighet att vidta åtgärderna. I praktiken synes förslaget innebära att kommunerna skulle få en skyldighet att hålla huvuddelen av kommunens territorium i skick som både är städad och uppfyller andra mål. Kommunen anser att en sådan skyldighet är omöjlig att uppfylla i verkligheten och att skyldigheten varken bör åläggas stat eller kommun. Kommunen befarar därutöver att vetskapen om att det allmänna städar kan få negativa effekter och leda till en ökad nedskräpning.

Remisshandlingens förslag till utökade skyldigheter för kommuner att hålla huvuddelen av kommunen städad kan förväntas leda till stora kostnader. Förslaget till ny 4 § i remissförslaget utgör ett ingrepp i den lokala självstyrelsen som enligt kommunens mening är orimligt. Förslaget fråntar de folkvalda församlingarna möjligheten att avgöra hur stor del av skattebetalarnas pengar som ska avsättas till städning av kommunernas territorium och hur mycket som ska avsättas till andra prioriterade verksamheter såsom skola, omsorg och utbyggd infrastruktur i samband med ökad bostadsproduktion. Många kommuner har idag inte tillräckliga resurser för den verksamhet kommunen redan bedriver. Om lagstiftaren anser att det ska införas en obegränsad skyldighet av det slag förslaget innebär, föreslår kommunen att dessa uppgifter läggs på en statlig myndighet och att staten finansierar verksamheten. Kommunerna kan i så fall åläggas att mot ersättning biträda den statliga myndigheten vid genomförandet av de åtgärder som myndigheten beslutar, om myndigheten inte anser att åtgärden på ett bättre sätt utförs genom någon annans försorg.

Kommunen är av uppfattningen att undantaget i 4 § sista stycket i remisshandlingens förslag till lagändring är otillräckligt med den utvidgning av kommunalt ansvar som föreslås i 4 § första stycket. Det finns ett antal områden som inte faller in under undantagsbestämmelsen, men där ansvaret för att vidta åtgärder enligt kommunens mening även fortsättningsvis bör ligga kvar på den som idag har ansvaret. Ett exempel är en konferensanläggning med i terrängen iordningställda parkeringsplatser, gångvägar, aktivitetsytor m m. Ett annat exempel kan vara en utomhuskonsert eller festival där anordnaren förmodligen på grund av ett avtal med fastighetsägaren ansvarar för städning. Ytterligare ett exempel kan vara järnvägsstationer och busshållplatser som inte är belägna

på mark planlagd som kvartersmark. De sistnämnda omfattas av ett nedskräpningsförbud i 4 kap 6 § ordningslagen, som är straffsanktionerad även vid ringa gärning, men om det inte finns någon städskyldighet inskriven någon annanstans, städar trafikföretag av eget intresse,

Kommunen uppfattar att förslaget till ny 4 § innefattar en skyldighet att vidta åtgärder på mark ägd av andra än kommunerna. Remissförslagets formulering synes innebära en inskränkning i äganderätten. Andra lösningar har valts i andra lagstiftningar, t ex 17 § förordning (1982:198) om flyttning av fordon i vissa fall, i vilken förutsätts att en begäran kommer in från markägaren. En sådan lösning minskar även risken för tvister mellan ägare till det som har åtgärdats och kommuner.

Bland de fastighetsägare som enligt Naturvårdsverkets förslag kommer att få rätt till kommunala åtgärder på sina fastigheter finns de som omfattas av EU:s statsstödsregler. Innan lagstiftningen förändras bör göras en kvalificerad bedömning att föreslagna åtgärder eller bidrag till åtgärder på annans fastighet inte omfattas av reglerna om statsstöd.

Kommunen vill med anledning av Naturvårdsverkets slutsats i andra avsnittet på sid 53, att ”Ett förstärkt och förtydligt kommunalt ansvar kan komma att medföra ökade kostnader för renhållning för en kommun som inte tar sitt ansvar fullt ut” framhålla att kommunen är övertygad om att det väsentligt utökade ansvaret har föreslagit, kommer att medföra ökade kostnader för renhållning även för en kommun som har tagit sitt ansvar fullt ut och på ett förtjänstfullt sätt har utfört de uppgifter som vilar på kommunen enligt 4 § gatuhållningslagen.

Synpunkter i övrigt

Återvinningsstationer

Nedskräpning utgör idag ett problem i kommunerna. Det skapar otrohet för medborgare och besökare samt medför onödiga kostnader för både enskilda och samhället. De klagomål avseende nedskräpning som kommunen får in från allmänheten, avser framför allt att återvinningsstationer behöver städas. Detta beror framför allt på att avfall läggs utanför behållare.

Miljöbalken

Kommunen förordar att åtgärder mot nedskräpning som medför skada på växt- och djurliv samt på naturmiljön regleras i miljöbalken och inte även förs in i 4 § gatuhållningslagen.

Om lagstiftaren finner att renhållningsåtgärder för att behålla trivsel och trygghet även fortsättningsvis ska regleras av en särskild lag utanför miljöbalken bör enligt kommunens mening endast åtgärder förorsakade av trivsel- och trygghetsfrågor regleras i gatuhållningslagen för att undvika att miljöfrågor på nytt regleras av flera lagar.

Den kommunala kompetensen

Kommunen föreslår att det i 2 kap lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter införs en bestämmelse om att kommuner får bistå ägare eller nyttjanderättshavare till fastighet som har skräpats ned eller annars skadats inom område där allmänheten får färdas fritt samt att biståndet får lämnas i form av ekonomiskt stöd eller i form av åtgärdande genom kommunens försorg.

Kommunerna skulle därmed få en rätt att stödja enskild och ha en möjlighet att lägga upp ett system anpassat till lokala förutsättningar och kopplat till behov i förhållande till de anslag som finns för ändamålet.

Paula Örn
Kommunstyrelsens ordförande

Björn Järbur
Kommunchef

Bilaga

Kommunstyrelsens protokoll 2017-03-28, §

Kopia för kännedom till

malin.johansson@regeringskansliet.se